

עפים על דרך הבשמים

דמיינו את עצמכם לפני 2000 שנה, מובילים שירת נמלים במרחבים האינסופיים והמרהיבים של מדבר הנגב. פסיעה ועוד פסיעה, בין אבן לסלע, נחים לצילו של עץ שיטה בודד ושוב צועדים בשבילים העתיקים, והנה אחת לכמה ימים מתגלה לפתע מבנה אבן מעל האדמה הטרשית - מצד קטן, שתפקידו לשמור על השיירות מפני השודדים החפצים בסחורה, או חאן, אליו אתם נכנסים, פוגשים נוודים נוספים, מזמינים כוס שיכר ומעבירים את הלילה בסיפורי אלף לילה על מסעותיכם ומסעות חבריכם לשיחה.

דרך הבשמים בנגב הינה מסלול אשר שימש, בעיקר בתקופת הנבטים, להעברת סחורות מחצי האי ערב אל חופי הים התיכון, משם הן נשלחו בספינות לאירופה. הסחורות העיקריות שהועברו, ניחשתם נכון, היו בשמים, ובעיקר מור ולבונה, אבל גם מלח, תבלינים שונים ועוד.

את חוויית מוביל השיירות כנראה לא נוכל לשחזר, אלא אם תשכרו אורחת נמלים מאיזה בדואי בסביבה, אך נרכב באופנינו טיול חוצה מדבר משובח לאורך מקטע ארוך בדרך הבשמים הכולל ארבע תחנות חשובות - מצד סהרונים, מצד ובור נקרות, מצד קצרה והיישוב הנבטי מואה.

לצורך המסע בזמן שלנו נעזר במקטעים חדשים בשביל ישראל לאופניים, אשר מונה כעת 300 קילומטרים רציפים ממצפה רמון ועד אילת. מכיוון שהמסלול רחוק והלוגיסטיקה אינה פשוטה, נציע כאן ארבע גרסאות למסלול, באורכים שונים, אשר יוכלו לספק לכל רוכב רכיבה ש"תצדיק" את הנסיעה הארוכה. אם נתארגן מראש על אופציית הקפצה חזרה גמישה, נוכל במהלך הדרך, לפי התחושה, השעה והאור הנותר, להחליט באיזו מן האפשרויות לבחור והיכן לסיים. <<

רוכב, קיר סלע ועץ. קלאסיקה מדברית

הנתונים הבסיסיים

מרחק: 39, 45, 57, 65 ק"מ (ארבע אפשרויות שונות)

זמן: יום טיול

קושי פיזי: בינוני-קשה

קושי טכני: בינוני

קושי ניווט: קל-בינוני

טיפוס כולל: 250, 300, 450, 470 מ' אנכיים

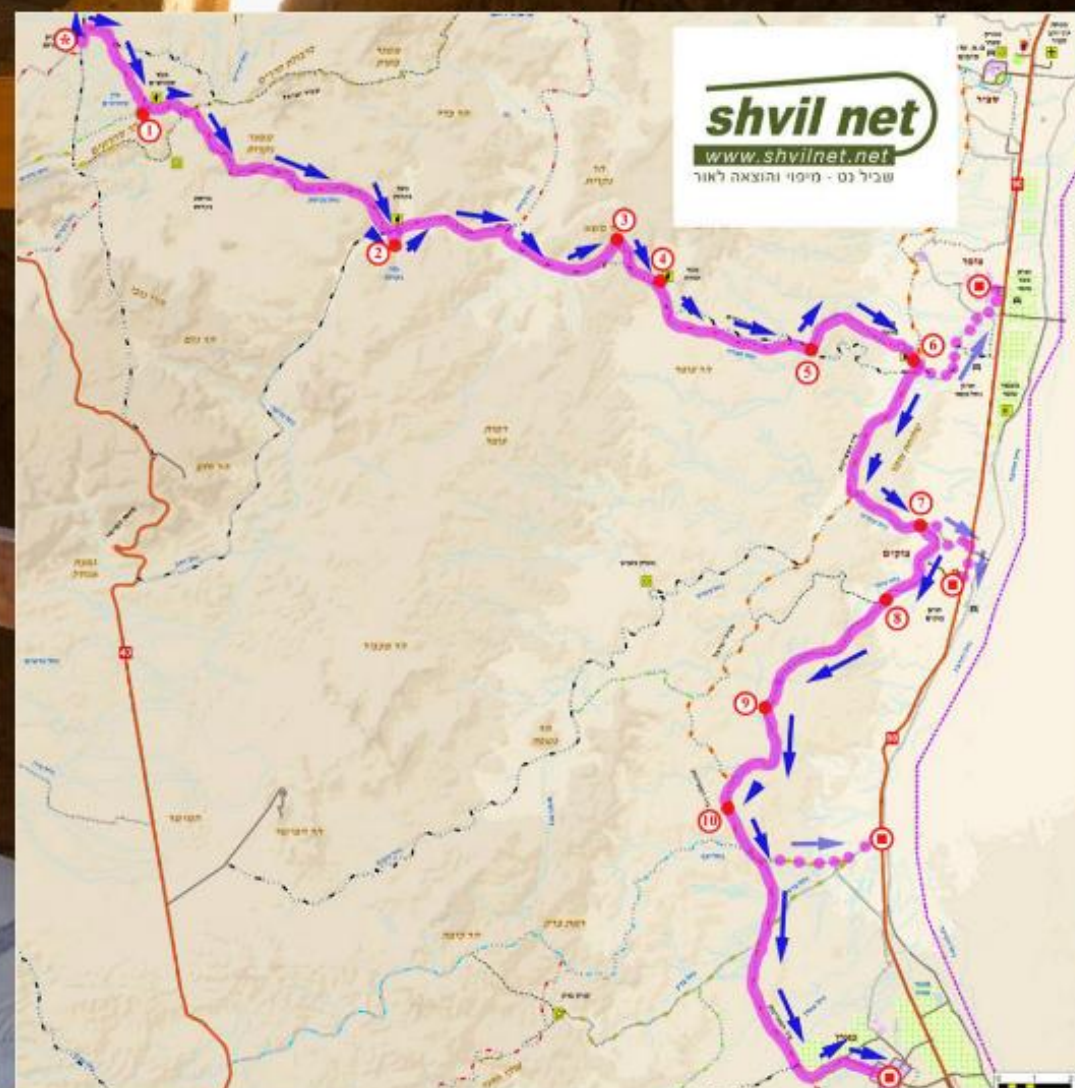
ירידה כוללת: 690, 700, 800, 810 מ' אנכיים

מפה: מפת סימון שבילים מס' 17, "הערבה התיכונה ומזרח הר הנגב".

מעגלי: לא

הגעה לנקודת המוצא: נקודת המוצא הינה בחניון בארות אשר בלב מכתש רמון. על כביש 40, כ-10 ק"מ דרומית למצפה רמון, נפנה שמאלה לדרך נוחה בסימון שבילים ירוק (הכניסה לגן הלאומי "צבעי הרמון") ונסע בה עד שנפגוש דרך בסימון שחור בה נפנה שמאלה ונגיע לחניון.

נקודת הסיום: ארבע נקודות סיום אפשריות כמתואר בכתבה - ביישוב צופר, בתחנת הדלק שבכניסה ליישוב צוקים, על כביש הערבה בכניסה לכיוון נחל ברק ובמושב פארן.

טיול: עפים על דרך הבשמים

מאיפה להמשיך מכאן?

כירידה המהנה והנופית מחורבת קצרה

טבע עצום בנחל עשוש

יוצאים לדרך

מחניון בארות נצא לדרך צפונה, על ציר הנפט המסומן בשחור ולאחר 500 מ' נפנה ימינה עם סימון השבילים האדום, עמו נפנה שוב ימינה בצומת שלאחר 500 מ' נוספים, ונמשיך עד שנראה מולנו שרידים נמוכים של מבנה קדום ונרכב בשביל הקצר המוביל אליהם (1). הגענו אל מצד סהרונים - מצודה נבטית גדולה אשר כלה

חצר פנימית גדולה וסביבה חדרי מלאכה, מרחצאות, חדרי אירוח ועוד. עין סהרונים הסמוך סיפק ככל הנראה מים לשוכני המצד ולאורחיו. נחזור אל הדרך בסימון השבילים האדום ונמשיך איתה (פניה ימינה מהשביל) אל רכבת הרים מהנה במעלה דקלים אשר יוריד אותנו אל צומת גדולה במפגש ערוצים. נפנה בימינה השני אל המשך הדרך עם הסימון האדום אשר נכנסת לתוך

ערוץ נחל נקרות ונהיה ערניים לסימון שביל ישראל לאופניים אשר יוריד אותנו במהרה ימינה מן הדרך הראשית המדושה אל סינגל העובר על הנדה. הגענו אל סינגל שביל ישראל אשר ממשיך על גדות הערוץ הקניוני, תוך שהוא חוצה מדי פעם את הדשדש שבתוך הערוץ. היו זהירים בנקודות בהן השביל יורד לתוך הדשדש על מנת לא לעוף מעבר

לכידון במפגש הצמיג עם התשתית הרכה. לאחר 7.5 ק"מ בסינגל אנו שוב נשפכים אל תוך מפגש נחלים אדיר, כשהסינגל ממשיך שמאלה, אך נשים לב מיד לשביל בסימון כחול הפונה לערוץ הקטן בכיוון דרום. נכנס לשביל הזה ונרכב בו עד שנגיע למבנה קטן - בור נקרות (2). זהו בור מים מרשים ומקורה אשר שימש לאגירת מי גשמים לטובת אנשי מצד נקרות הסמוך. אם נעדין מבחוץ בחלקו האחורי נוכל לראות

את נדרות האבן המנתבות את המים הזורמים במשפך הטבעי בין הגבעות אל תוך הבור. נחזור לערוץ הראשי, נפנה ימינה ונשתלב חזרה בסינגל שביל ישראל לאופניים. משמאל, על גבעה קטנה נוכל לראות את מצד נקרות. לאחר 3.3 ק"מ זורמים בסינגל נגיע שוב למפגש נחלים, והפעם נפנה ימינה, ונעזוב את נחל נקרות לטובת דרך בסימון שבילים שחור בערוץ חסר

שם. במקטע זה, נכון לרגע כתיבת שורות אלו, אין סימון של שביל ישראל לאופניים. כשנראה מולנו עליה אימתנית נפנה שמאלה אל דרך בסימון שבילים ירוק, המסתיימת לאחר קילומטר בחניון לילה הר משא, ומימין נוכל להבחין בכניסה לסינגל (3). נפנה ימינה ונתחיל בטיפוס הבריא. שביל זה נבנה כחלק מאירוע ההתנדבות לבניית השביל שהיה

פיסולי סלע בנחל נקרות

בחודש נובמבר, ועל פי חברי לרכיבה שהתנדבו שם, בניית מקטע קצר זה העסיקה למעלה מ-10 אנשים במשך שבוע שלם. אם מסתכלים על חיווקי האבן בחלק מהמקומות אפשר להבין למה. בקצה העלייה נפגוש שוב את הדרך בסימון השבילים השחור, נפנה בה שמאלה ונרכב עד לשרידי מבנה נוסף – חורבת קצרה (4). זוהי עמדת שמירה קטנה על

דרך הבשמים ממנה נשקף נוף מרהיב לכל הכיוונים – מקום מצוין להפסקת קפה. נרד בכיף גדול בירידה מתפתלת ומרגשת שבסימון השבילים השחור ולקראת סופה נמשיך ישר אל סימון שבילים אדום, אשר יביא אותנו אל התשלום על הירידה – עלייה תלולה ומפחידה, אך לא ארוכה מדי. הדרך מובילה מזרחה על הגבעות שמדרום לנחל קצרה ולבסוף

נשפכת לתוכו. נפנה ימינה בדרך שבתוך ערוץ הנחל, אך לאחר 500 מ' נשים לב לסינגל שעולה שמאלה על הדופן (5). נפנה שמאלה ונתחבר לעוד קטע מהנה במיוחד שנבנה באירוע ההתנדבות האחרון. הסינגל עושה דרכו צפונה, פונה ימינה לטיפוס קצר אל קו הרכס ואז מתגלגל לו בהנאה אל חול נוף הערבה, שם הוא מסתיים בלב שרידי יישוב נבטי

עתיק - מואה (6). נרד מן האופניים ונטפס אל המצד שעל הגבעה הראשונה, שם נוכל להתרשם מן המבנה וחדריו. במבט לכיוון דרום נוכל לראות למרגלות הגבעה את חאן מואה בעלת המבנה הדומה לחאן סהרונים אותו ראינו מוקדם יותר - חצר פנימית גדולה מוקפת חדרי אירוח ומרחץ. נשוב אל אופנינו ונרכב בסינגל בין המצד לחאן ונפנה איתו ימינה עד

לכניסה הראשית לאתר. למסלול הקצר (סיום בצופר) - נמשיך ישר אל הדרך בסימון שבילים שחור. לאחר 1800 מ' כשהדרך מתעקלת בחדות ימינה, נמשיך ישר בדרך לא מסומנת אל היישוב צופר והסיום. נפנה ימינה בדרך בסימון השבילים האדום ואז נפנה איתה שמאלה כשהיא פונה דרומה. אנו רוכבים

כעת בציר המעיינות המלווה חלק ניכר מן הערבה. לאורך הציר נמצאים מספר מעיינות אשר נתנו לו את שמו, אך הם אינם בקטע בו נרכב היום. נרכב עד שנראה ערוץ רחב מתחבר משמאל ובו דרך בסימון ירוק - נחל עשוש. נפנה שמאלה לדרך כשקירותיו האדירים של ערוץ הנחל מלווים אותנו, ונרכב 2.3 ק"מ עד שנראה שוב סימון של שביל ישראל לאופניים מפנה

טיול: עפים על דרך הבשמים

בור נקרות

סיבוב מהנה בנחל נקרות

בניה חכמה של העלויות בשביל ישראל

לאחר כ-7 ק"מ על ציר המעיינות נחצה את ערוץ נחל פארן, נעלה על סוללה המשמשת להגנה מפני השיטפונות בנחל ונראה מצד שמאל את החממות של מושב פארן. לפני שורת החממות האחרונה נפנה שמאלה אל בין החממות, ונתרשם מן הפלא הזה של גידול הירקות בלב המדבר. הדרך הופכת בהמשך לכביש, ו-1100 מ' לאחר הפניה אליה נפנה עם הכביש ימינה ונרכב אל תוך מושב פארן 📍

המסומנת באדום – המשכו של ציר המעיינות (10).

מכאן נמשיך דרומה על ציר המעיינות בדרך רגועה ומהנה בה נוכל לשאוף עוד קצת מן הנוף המדברי.

למסלול הבינוני-ארוך – במפגש עם דרכים בסימון כחול וירוק נפנה שמאלה לסימון הירוק נמשיך מזרחה כשהיא מתחברת לסימון כחול ונגיע אל כביש הערבה, שם נסיים.

בערוץ נראה גב גדול (9). אם התמזל מולנו וירד מספיק גשם בתקופה שקדמה לרכיבתנו, נוכל לטבול כאן את רגלינו וליהנות מפינת חמד קסומה.

הסינגל לא מסתיים כאן, אלה ממשיך עוד 3.4 ק"מ עד למפגש עם דרך רחבה, ואז ממשיך מעברת השני של הדרך לעוד טיפוס קל המתהפך במהרה לירידה מלאת אדרנלין חזרה אל הדרך

הוראות בטיחות לרוכבי אופניים המבשר על תחילתו של סינגל צוקים (8). גם סינגל זה נבנה במסגרת אירוע התנדבותי אותו ארגן פרויקט שביל ישראל לאופניים ובמהלכו הגיעו רוכבי אופניים מכל הארץ לעזור בבניית השביל. הסינגל מתחיל בעלייה מתונה וארוכה בשטח הפראי והמתק וממשיך בירידה קלה לאורך ערוץ נחל. בשלב מסוים הסינגל חוצה את הערוץ מימין לשמאל, ומשמאלנו

חזרה לדרך ג'יפים. משמאלנו נתחיל לראות על המצוק מבני מגורים בצבעים מדבריים - זהו היישוב צוקים. מקום זה הוקם כיישוב קהילתי על ידי נרעין של אנשים מאזור המרכז אשר מאסו במרוץ העכברים והחליטו על שינוי באורח ובקצב החיים והקימו את היישוב המרוחק הזה ובו בתים המותאמים לסביבה המדברית. נמשיך בדרכנו עד שנפגוש שלט

←←
אותנו לסינגל מימין (והירות, קל לפרס) (7).
למסלול הבינוני-קצר (סיום בצוקים) - נמשיך ישר עם הדרך בסימון השבילים הירוק עד למפגש עם כביש הערבה, שם נפנה ימינה ונרכב בזהירות לצד הכביש עד לתחנת הדלק בכניסה לצוקים. נפנה ימינה אל השביל ונרכב בו כשהוא עוזב את ערוץ נחל עשוש, עולה בערוץ נחל צופר ומתרחב